

การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา
นครราชสีมา

Learning Management of Group Relations to Develop an Academic
Achievement of Buddhism for the 2nd year Secondary Students
Sutthajinda School Nakornratchasima

พระณรงค์ชัย ฐิตบุญโญ (บุญมัน)¹ ชวาล ศิริวัฒน์² นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ³

PharNarongchai Thitaphonyo (Boonman), Chaval Siriwat, Niwes Wongsuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ 2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3. เพื่อเสนอแนะข้อมูลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า 1. ผลการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธ จินดา นครราชสีมา พบว่า สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุก ๆ คนร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกันมีโอกาสคิด พูดแสดงออก แสดงความคิดเห็น ลงมือกระทำ อย่างเท่าเทียมกันซึ่งเป็นการเสริมให้เกิดความช่วยเหลือกัน ก่อให้เกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ทุกคนเกิดการระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มา

Received: 2021-09-04 Revised: 2021-09-26 Accepted: 2021-09-28

¹ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

พิจารณาร่วมกัน เพื่อประเมินคำตอบที่เหมาะสมที่สุด วิเคราะห์และตัดสินใจเลือกอีกทั้งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 10.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.923 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.219 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าผลการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนรู้; กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์; ผลสัมฤทธิ์

Abstract

The research objectives were, 1) To study Learning Management of Group Relations. 2) To Develop an Academic Achievement. 3) To suggest data for Learning Management of Group Relations an Academic Achievement of Buddhism for the 2nd year Secondary Students Sutthajinda School Nakornratchasima. It was Pre-Experimental Research by using pretest and posttest research. The example group was used as the 2nd year Secondary Students Sutthajinda School Nakornratchasima 1 classroom amount 28 students that choose by Purposive Sampling. The Implements for this research was as lesson plan for Buddhist subject as unit 14 and achievement test for Learning Management of Group Relations as number 3 items. The results of the research work were as follows: 1) Result from learning management of group relations to develop an academic Achievement of Buddhism for the 2nd year Secondary Students Sutthajinda School Nakornratchasima. It had found that they were harmony among membership for a good of works an equality for them dare to act and give conceptual then help to each other that cause of applicate in membership. They were considered to prove as suitable as then analyze and decision for communication teamwork and got more an achievement. 2) Result from comparing pretest and posttest by using learning management of group relations to develop an academic Achievement of Buddhism for the 2nd year Secondary Students Sutthajinda School Nakornratchasima. It had average as ($\bar{X}$) = 10.93 Standard deviation S.D. as = 1.923 and mean average as ($\bar{X}$) = 24.54, and standard deviation as 2.219. Then when comparing for pretest and posttest had found that comparing

achievement posttest higher than pretest by significant statistics as level .05 along by hypodensity set.

Keyword: Management; Community Language Learning; Achievement

บทนำ (Introduction)

การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ หรือ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือได้ทั้งผลงานที่ดี และได้ทั้งความรู้และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน การเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีหลักการและลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนกระทำ เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็น กิจกรรมกลุ่มย่อย เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่ประกอบไปด้วยขั้นตอนของการวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็น กิจกรรมที่ประกอบไปด้วยการอภิปราย ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทั้ง ในด้านการมีส่วนร่วมในการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและการทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ สังคม เพราะการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียนเป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกันมี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาซึ่งจะทำให้นักเรียนเป็น พลเมืองที่มีคุณภาพใน การช่วยพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ 4 เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ วัฒนธรรมดำรงชีวิตได้อย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตาม สภาพแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการ พัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความเปลี่ยนแปลง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไป ปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ อิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม ปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ มีทักษะ และมีคุณธรรมเพื่อเกิดค่านิยมที่เหมาะสม มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความเจริญอก งามด้านความรู้โดยจะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้านเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญใน สาขาวิชาต่างๆ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประชุม รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กิจกรรมการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงานเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อปลูกฝังการทำงานกลุ่ม ซึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ฝึกให้ผู้เรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายและทำงานกับผู้อื่นให้สำเร็จผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ในหมวดการศึกษาสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ได้กำหนดไว้ว่า นักเรียนรู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นักเรียนเข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงาน รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องคุณค่าของศาสนพิธีและการปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ได้มีเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับความหมายคุณค่าของศาสนพิธีและการปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธีที่สำคัญในพระพุทธศาสนา ผ่านการจัดการเรียนเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงาน โดยฝึกผู้เรียนให้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จากประสบการณ์ด้านการสอนของผู้วิจัยและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาท่านอื่น ได้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างอ่อน ถึงอ่อนมาก อีกทั้งผู้เรียนยังขาดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ขาดการฝึกทักษะการแก้ปัญหาและการให้เหตุผล ขาดการฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และขาดการฝึกฝนการทำงานเป็นกลุ่มส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรับผิดชอบ ขาดความกระตือรือร้น ไม่ตรงต่อเวลา และไม่ชอบแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น จากสาเหตุดังกล่าวการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาจึงไม่ประสบความสำเร็จทั้งด้านการพัฒนาองค์ความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นเพื่อให้การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาบรรลุเป้าหมาย อาจารย์ผู้สอนจะต้องศึกษาว่ามีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใดที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาอย่างเหมาะสม เกิดทักษะจากการฝึกปฏิบัติ และเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับตัวผู้เรียน

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ คือ ความรู้และหลักการต่างๆ ที่อธิบายถึงพฤติกรรมของ กลุ่มหรือเป็นศาสตร์หนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่ม วิชากระบวนการกลุ่มจะอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่ม เป็นการศึกษาถึงพลังหรือสภาพการณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป็นส่วนรวม รวมถึงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มที่ถูกหล่อหลอมมาจากประสบการณ์ของกลุ่ม นอกจากนั้น

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ยังเกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลที่ว่า เหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นใน กลุ่มนั้น เพราะเหตุใด ทำไมกลุ่มจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น บางกลุ่มได้รับความสำเร็จ บางกลุ่มได้รับความล้มเหลวนั้นเป็นเพราะเหตุใด กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงกระบวนการของการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ตั้งแต่การเลือกเป้าหมาย การเสนอวิธีการแก้ปัญหา การวางแผนโครงการของกลุ่ม ตลอดจนการดำเนินการ ตามโครงการ และการประเมินค่า

จากความสำคัญของปัญหาและเหตุผลที่สะท้อนความสนใจดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะเป็นครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และยังมีความสนใจที่จะใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาทดลองใช้ กับการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้พูดคุยปรึกษา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกันและกัน มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่นและเป็นมิตร จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พฤติกรรมของผู้อื่นเกิดความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานเป็นทีม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเสนอแนะข้อมูลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา
3. เพื่อเสนอแนะข้อมูลการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธจินดา จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียน – หลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 28 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามสภาพความเป็นจริง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 เรื่อง คุณค่าของศาสนพิธีและการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง โดยใช้กระบวนการสอนตามแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยได้กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 4 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา จำนวน 30 ข้อ โดยการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือทั้ง 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้รับการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำผลมาดำเนินการโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งก่อนเรียนและหลังจากที่ได้เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 รายวิชาพระพุทธศาสนา

2. วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อีกก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Excel) ซึ่งมีการหาค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, และค่า T-Test

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 80 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ปีการศึกษา ๒๕๖๓ โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามสภาพความเป็นจริง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบในการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ปรับแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการเรียนรู้ แล้วนำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หาค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test) และ (Post-test) มีค่า IOC = 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบน (S.D.) วิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) และ วิเคราะห์หาค่า t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดานครราชสีมา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง คุณค่าของศาสนพิธีและการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แหล่งเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ มีการแลกเปลี่ยนความรู้แสดงทัศนคติกันภายในกลุ่มและนอกกลุ่ม ทำให้เห็นว่าแหล่งความรู้เกิดจากผู้เรียนทุกคน ครูเป็นผู้ชี้แนะและส่งเสริมให้กำลังใจให้ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูสามารถจัดการสอนด้วยวิธีการสอนแบบต่าง ๆ หรือสอนโดยบูรณาการในเนื้อหาสาระต่าง ๆ หรือสอนกลุ่มสัมพันธ์โดยตรงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีความรู้ คู่คุณธรรม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 10.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.923 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.219 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะข้อมูลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา

1. การนำการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่างๆ และข้อจำกัดของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพราะเป็นการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างในหลายๆด้าน ซึ่งทักษะทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพัฒนาในตัวผู้เรียนแต่ละคน และหากผู้สอนได้นำเทคนิคการจัดการกับความขัดแย้งมาใช้ได้ทันท่วงที ในระยะแรกที่มีความขัดแย้งได้เกิดขึ้น ก็จะเป็นการช่วยลดอุปสรรคในการเรียนรู้ และยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบกลุ่มอีกด้วย

2. กิจกรรมหรืองานที่จัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียน ต้องท้าทาย จูงใจหรือทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานทำงานหรือกิจกรรมนั้น แต่งานหรือกิจกรรมต้องไม่ยากหรือซับซ้อนมากเกินไปกว่าศักยภาพของผู้เรียนที่จะสามารถจัดการหรือทำให้ประสบความสำเร็จได้

3. ผู้สอนต้องตรวจสอบเนื้อหาที่จะให้เด็กเรียนรู้ เพื่อกำหนดขอบเขตและปรับปรุงบทเรียน ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน จัดอุปสรรคต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ลดความไม่แน่นอน ความงุนงงสงสัย และความไม่พึงพอใจในเนื้อหาสาระของผู้เรียน เพื่อทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูง

4. ควรจัดทำแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดให้มีความหลากหลาย

5. การจัดทำแบบวัดผลประเมินผลทางการเรียนนั้น ต้องวัดผลประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อเป็นการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้เรียนที่ดีสืบต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดานครราชสีมา สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดานครราชสีมา สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม นักเรียนมีความสุขในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งภาระงานอย่างเป็นระบบ นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี สืบค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อย่างตั้งใจ มีความสามัคคีในการทำงาน มีน้ำใจช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี รู้จักการรับฟังเหตุผลของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รักษากฎระเบียบของกลุ่ม นักเรียนนำเสนอผลงานอภิปรายหน้าชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก ทำให้มีผลงานมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ **อุทัย บุญประเสริฐ** ได้สรุปความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ว่า เป็นการศึกษาค้นคว้าหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่ออีกคนหนึ่งหรือต่อคนอื่น ๆ อย่างไรในกลุ่ม ทำอย่างไรคนหลายคนในกลุ่มจึงจะทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้ผลงานดี มีการทำงานร่วมกันแล้วมีประสิทธิภาพสูง (อุทัย บุญประเสริฐ: 2552) และยังสอดคล้องกับ **ธีระ ชัยยุทธบรรยง** ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ คือการรวมกันของบุคคลต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้กระบวนการกลุ่มทำให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเกิดการพัฒนาในตัวของผู้เรียนทุกคนในกลุ่ม (ธีระ ชัยยุทธบรรยง, 2532)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้น สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ ทุกคนที่อยู่ในกลุ่มได้รับหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ มีน้ำใจต่อกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ต่อกันและกัน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้ได้งานที่ดีและมีคุณภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 10.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.923 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.219 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กระบวนการสอนดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บัณฑิต วัชรวิโรจน์** ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษ ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธารทิพย์ พิทักษ์สาลิ** ได้วิจัยเรื่องผล “การใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องนาฏยศัพท์และภาษานาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้เรื่องนาฏยศัพท์และภาษานาฏศิลป์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.03 / 57.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80 / 80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ธารทิพย์ พิทักษ์สาลิ, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นายอนุชา แข่งขัน** ได้วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยวิธีการสอนภาษาแบบกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบปกติในสถาบันภาษามหาวิทยาลัยรามคำแหง” ผลการวิจัยมีดังนี้ นักศึกษาหลักสูตรฟื้นฟูภาษาอังกฤษ (remedial course) ในสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เรียนโดยวิธีการสอนภาษาแบบกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (อนุชา แข่งขัน, 2558)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 เรื่องคุณค่าของศาสนพิธีและการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐ เขตพื้นฐานการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบาย สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อไป
2. ควรมีวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยบูรณาการให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน หรือเน้นเฉพาะทักษะ ตามบริบทและความสนใจของผู้เรียน
3. ควรมีการศึกษาประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อเป็นการนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการแก้ไข และพัฒนากระบวนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ธารทิพย์ พิทักษ์สาลี. (2557). *ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องนาฏยศัพท์และภาษานาฏศิลป์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 2*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค.
- อนุชา แข่งขัน. (2558). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยวิธีการสอนภาษาแบบกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบปกติในสถาบันภาษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ สอนภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.